NICK KÖZSÉG

TELEPÜLÉSTERV

ÖRÖKSÉGVÉDELMI MUNKARÉSZEK

I. Régészeti hatástanulmány

Losonczi Máté régész szakértő • 21-0513

II. Műemlékvédelmi hatástanulmány

Németh Géza okl. építész • É 08/0065

III. Települési értékleltár

Németh Géza okl. építész • É 08/0065

IV. Örökségvédelmi adatszolgáltatás

Vas Vármegyei Kormányhivatal
VA/EOF-ÉO1/00662-4/2026

2026. szeptember

Tartalomjegyzék

Nick község örökségvédelmi hatástanulmánya....4
I. Jogszabályi háttér....5
II. Örökségvédelmi vizsgálat....7
1.) Településtörténet....7
2.) Történeti adatok....8
3.) Nick területe a katonai felmérési térképeken:....11
III. Régészeti fejezet....13
2.) Terepbejárási napló....18
3.) A fejlesztési akcióterületek régészeti hatáselemzése és hatáscsökkentő intézkedései....23
MŰEMLÉKVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY....26
1. BEVEZETÉS....27
2. JOGSZABÁLYI ÉS SZAKMAI HÁTTÉR....27
3. A TELEPÜLÉS ÁLTALÁNOS BEMUTATÁSA....27
4. A MŰEMLÉK ISMERTETÉSE....28
4.1 Az épület története....28
4.2 Építészeti jellemzők....29
4.3 Műemléki jelentőség....30
5. A MŰEMLÉKI KÖRNYEZET BEMUTATÁSA....30
6. A TERVEZETT VÁLTOZÁSOK ISMERTETÉSE....31
7. HATÁSELEMZÉS....32
7.1 Közvetlen hatások....32
7.2 Közvetett hatások....32
7.3 Látvány- és településképi hatások....32
7.4 Régészeti hatások....32
8. ÉRTÉKVÉDELMI JAVASLATOK....33
8.1 Településszerkezeti védelem....33
8.2 Beépítési szabályozás....33
8.3 Anyaghasználat....33
8.4 Látványvédelem....33
8.5 Régészeti védelem....33
9. ÖSSZEFOGLALÁS....34

A védett műemléki értékek települési értékleltára.....35
Világörökségi, és a világörökségi várományos helyszínek és területek.....35
Az országos építészeti örökség elemei.....35
Műemlék Nicken:.....35
A helyi építészeti örökség települési értékleltára.....36
Településszerkezet, telekstruktúra, utcák vonalvezetése, beépítési jellemzők.....36
Szakrális emlékek.....37
Gazdaság, mezőgazdaság.....37
Nick területe a katonai felmérési térképeken:.....38
Helyi védelem alatt álló értékek – a HÉSZ 6. melléklete szerint.....41
A rendezés során tervezett változások hatáselemzése:.....42
A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése.....42
A változások hatásai a régészeti örökségre.....42
A változások hatásai a történeti településre, település- és tájszerkezetre,.....42
A változások hatásai a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre.....42
Összefoglaló.....43
Értékvédelmi terv.....44
Az értékleltárban szerepeltetett értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények.....44
Önkormányzati feladatok.....44
IV. ÖRÖKSÉGVÉDELMI ADATSZOLGÁLTATÁS.....45

Nick község örökségvédelmi hatástanulmánya

Készítette:
Losonczi Máté
régész szakértő

2026.

I. Jogszabályi háttér

A hatástanulmány készítésekor hatályos, a tárgyi vizsgálattal kapcsolatban fontosabb örökségvédelmi jogszabályok:

1979. évi 2. törvényerejű rendelet a kulturális javak jogtalan behozatalának, kivitelének és tulajdona jogtalan átruházásának megakadályozását és megelőzését szolgáló eszközökről szóló egyezmény kihirdetéséről,

1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről,

2001. évi LXIV. törvény „a kulturális örökség védelméről”,

191/2001 (X. 18.) Korm. rendelet „az örökségvédelmi bírságról”,

68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet „a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról” (továbbiakban: *Korm. rendelet*),

416/2017 (XII. 18.) Korm. rendelet „a kulturális szakértői tevékenység folytatásának feltételeiről és a kulturális szakértői nyilvántartás vezetéséről”,

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről,

13/2015 (III. 11.) MvM rendelet „a régészeti lelőhely és a műemléki érték nyilvántartásnak, valamint a régészeti lelőhely és lelet megtalálója anyagi elismerésének részletes szabályairól”.

A 2001. évi LXIV. törvény (továbbiakban: *Kötv.*) alapján a régészeti területeket három kategóriába soroljuk:

1. kiemelten vagy fokozottan védett régészeti lelőhelyek,
2. nyilvántartott régészeti lelőhelyek,
3. régészeti érdekű területek.

Fontos megjegyezni, hogy minden régészeti lelőhely ex lege, azaz a Kötv. erejénél fogva általános védelem alatt áll. (Kötv. 11. §)

1.) Védett régészeti lelőhelyek – melyeket a jogszabály nyilvánít védetté - esetében kiemelten védett az a lelőhely, mely ”kivételes tudományos jelentőséggel, és nemzetközi vagy országos szempontból kiemelkedő fontossággal bír”. A fokozottan védett lelőhelyek esetén a

lelőhely „tudományos jelentősége megállapítható, és egy nagyobb tájegységre nézve kiemelkedő fontossággal bír.” (Kötv. 13. §.)

A kiemelten vagy fokozottan védett régészeti lelőhelyeken az állapotromlást okozó tevékenység tilalmát és a külön örökségvédelmi engedélyhez kötött tevékenységek szabályait kell alkalmazni. A 30 cm-t meghaladó földmunka engedélykötelezettségét és kivételeit a Korm. rendelet 53. §-a határozza meg.

2.) A nyilvántartott régészeti lelőhelyeket a Kötv. 11. §-a alapján általános védelem illeti meg. A beruházások tervezésekor a lelőhelyek elkerülésére és eredeti összefüggéseik megőrzésére kell törekedni. A földmunkával érintett lelőhelyen szükséges régészeti feladatokat a beavatkozás műszaki tartalma, a lelőhely jellege, valamint a Kötv. 19–22. §-a és a Korm. rendelet alapján kell meghatározni. A régészeti örökség elemei eredeti helyzetükből régészeti feltárás keretében mozdíthatók el.

A régészeti örökség megőrzésének elsődleges módja a helyben megőrzés. A feltárások költségeit – a törvényi kivételekkel – az viseli, akinek érdekében a feltárás szükségessé válik. A feladatellátás költségszabályait a Kötv. 19. § (3)–(4) bekezdése és a Korm. rendelet határozza meg.

A régészeti feladatellátás keretében régészeti megfigyelésre, próbafeltárásra vagy teljes felületű feltárásra kerülhet sor. A Kötv. 20. §-a szerint a teljes felületű megelőző feltárás és a tervásatás feltárási engedélyhez kötött; a próbafeltárás, a régészeti megfigyelés és a mentő feltárás bejelentés alapján végezhető. Az egyéb terepi módszerekre ugyanezen szakasz külön rendelkezései irányadók.

A helyben megőrzendő épített örökségi elemekről a Kötv. 10. § (1) és a Korm. rendelet 46. § (1-3). alapján kell gondoskodni.

A lelet, illetve lelőhely megtalálója-bejelentője jutalomban részesülhet (Kötv. 26. §., 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet 55. §.).

Az előbbiekben ismertetett eljárási rend és engedélyezési folyamat a védett régészeti lelőhelyek esetén is érvényben vannak.

3.) Régészeti érdekű terület „valamennyi terület, (…) amelyben régészeti lelőhely előkerülése várható vagy feltételezhető”. (Kötv. 7. § 30. pont.)

Ha régészeti emlék vagy lelet váratlanul kerül elő, a tevékenységet az érintett részen azonnal abba kell hagyni, és gondoskodni kell a helyszín és a lelet megőrzéséről. Az előkerülést haladéktalanul be kell jelenteni az örökségvédelmi hatóságnak és a területileg illetékes, régészeti feltárásra jogosult múzeumnak. A további intézkedéseket és a kötelezettek körét a Kötv. 24. §-a határozza meg.

A kulturális örökség elemeiben, így régészeti lelőhelyben okozott kár, illetve ezek megsemmisítése, továbbá a jogszabály által előírt bejelentési kötelezettség elmulasztása örökségvédelmi bírság kiszabását eredményezheti, továbbá a cselekményt a 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) 371. § (3) bekezdése is pönalizálja, illetve a Kötv 82.§, illetve 85. §, továbbá a 191/2001. évi Korm. rendelet alapján örökségvédelmi bírsággal is sújtható.

A Kötv. szerinti nagyberuházások régészeti előkészítése során a Kötv. 23/B–23/G. §-a és a Korm. rendelet nagyberuházásokra vonatkozó rendelkezései alkalmazandók. Előzetes régészeti dokumentációt a törvényben meghatározott esetekben, a kivételek figyelembevételével kell készíttetni. A dokumentáció és a feltárási projektterv elkészítéséről a jogszabály szerint kijelölt intézmény bevonásával, az engedélyezés és a kivitelezés ütemezéséhez igazodva kell gondoskodni.

A Kötv. 85/A. §-a a településterv kidolgozásához örökségvédelmi hatástanulmány készítését írja elő. A tanulmány legfeljebb tíz évig érvényes; a rendezés alá vont területre hiányzó vagy tíz évnél régebbi tanulmány esetén új tanulmányt kell készíteni.

Az örökségvédelemmel érintett területek településtervi szabályozását az örökségvédelmi hatástanulmány értékvédelmi tervével összhangban kell meghatározni a Kötv. 85/A. § (2) bekezdése szerint.

A kiemelten vagy fokozottan védett régészeti lelőhelyen végzett, 30 cm-t meghaladó földmunkára a Korm. rendelet 53. §-ában rögzített külön engedélyezési szabályok és kivételek irányadók.

Az alábbiakban a község örökségvédelmi hatástanulmányának régészeti fejezete következik.

II. Örökségvédelmi vizsgálat

1.) Településtörténet

Földrajzi környezet

A mélyszerkezeteket uraló kristályos és üledékes kőzetekre a miocén kori folyamatos süllyedés több mint 1000 méter vastag tengeri/tavi üledéket halmozott fel a Kisalföld közepén. A felső miocén végén kialakuló sekély tó két lefolyását Stájer-medence és a Keszthelyi-hegység közötti vízválasztó kiemelkedése elzárta a déli iránytól. A maradványtavakkal borított felszínre a pliocénben megérkeztek az Alpokból hordalékot szállító folyók, s fennmaradt keleti irányú lefolyás mellett a területet feltöltötte és hordalékkúpokat épített. A hordalékkúp építés a pleisztocénben fokozódott.

Az Ős-Répce és az Ős-Rába a térben és időben elkülönülő hordalékkúpok közötti mélyedéseket töltötte fel. A pleisztocén szoliflukciós folyamatok a felszínt tovább egyengették. A régebbi hordalékkúpok a régészeti lelőhelyek keresése szempontjából kedvezőbb térszínek; a fiatal folyóvízi hordalékban áthalmozott régészeti anyag is előfordulhat.

Az újpleisztocénben a kibillenő Rába-vonalnál a szekvencia különböző fokain álló mellékvízfolyások alakítottak ki a völgyeiket. A kelet felé a kavicstakarós síkság lejtősödő lejtővel olvad bele a Rába völgylapályának kavicstakarójába.

A vázolt felszínen a régi kavicshordalékon, illetve a hordalékok közötti kevert szórt lepelkavics illetve homok fedi, ezen az alapkőzeten ártéri helyzettől függően réti- és öntéstalajok alakultak ki, foltokban barna erdőtalajjal váltakozva. Mindezek nyilvánvalóan a régészeti kultúrák tájhasználatát is változatosan befolyásolva.

Dövényi: Magyarország Kistájainak Katasztere, 2010. (Magyar Tudományos Akadémia, Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest);

Pécsi Márton (szerk.): A Kisalföld és a Nyugat-magyarországi peremvidék, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1975.

Magyarország kistájainak katasztere I.; MTA Földrajztudományi Kutató Intézet, szerk.: Dr. Marosi Sándor – Dr. Somogyi Sándor, Budapest, 1990.

2.) Történeti adatok

Településtörténet

Az Árpád-kori eredetű település (első említése 1221, illetve 1267 – Nikt illetve Nitzk alakban; valószínűleg szláv „alacsony” jelzőből – más értelmezésben vizes, sáros - keletkezett hangátvetéssel, avagy személynévi előzményből keletkezett - Nicolaus - magyar névadás) történetét a korábbi örökségvédelmi hatástanulmány már tárgyalta, Ilon Gábor 2004-es összefoglalója óta releváns információ nem merült fel. Jelen tanulmány vonatkozásában talán a legfontosabb a középkori templom környezetéből szerzett régészeti információ. ezek szerint a mai Szent Anna templom a középkori nicki Szent Miklós templom közvetlen utódja. Az épületen végzett műemléki kutatás középkori (késő gótikus) elemei mellett az azt övező támfalépítés során a középkori templom körüli temető is azonosításra került, aminek során a középkori Nick szívét jelentő objektumegyüttes lokalizációja megtörténtnek tekinthető.

1269-ben Nicket Ebed fiai birtokába iktattatta IV. Béla. sajátos társadalom- és jogtörténeti epizód az az 1272-ben kelt kárpótlással kapcsolatos oklevél, melyben V. István híve, Miskolc nembeli Panyi (Szörényi bán majd zalai ispán) az uralkodó halála után kénytelen volt visszaadni (köztes pereskedés után a vasvári vár uraival - tehát ők is részes birtokosok voltak - folytatva) Feketeváros és Pölöske várait, de a rajtuk végzett erődítési munkálatokért kárpótlásként Hahót nembeli Miklós fia Arnold, a környék és Nicken is birtokló - nagyhatalmú ura jelentősebb számú szolgát telepített át Nickről Borsod megyébe, Miskolc környékére széttelepítve őket.

A 14. században Laknick (Loknykch) és Egyházasnick (Eghazasnyck) néven is külön szerepel – Egyházasnick nyilván a Szent Miklós templom környezetében fekvő falu volt, Laknicket Ilon Gábor tőle északra fekvő településrész helyére lokalizálta.

1304-ben a Kemen fia Miklós valamint a Chak fiai és Reynoldus fiai közötti perről értesülhetünk Nick birtok vonatkozásában. 1329-ben Jaak nembeliek, - Jaak fiai, Rennoldus fiai és Kemen fia Kemen elcserélték a fenti két (jogállásában elkülönülő) Nicket Kakas Miklós Rohonc vára és faluja birtokáért. (Ez a Jaak nemzetségben a továbbiaakban pereskedés okát képezi Nick miatt). 1338-ban a Jaak nemzetségen belül a vasvári káptalan előtt békésen megosztották a közös birtokot, aminek eredményeképpen Rennold fiai András és Jakab kizárólagos javára lemondott Jaak nembeli Kemyn fia Miklós. Ugyanakkor 1339-ben Jaak nb. Jaak fia Márton, Jakab, Mihály és Myke megállapodása szerint Nick harmada Mártonnak és Mihálynak jutott.

1415-ben Nychk-i Jenslinus fiai, Benedek és János megosztoztak birtokaikon, köztük -Nicket is felosztották egymás között. Sajátos forrás a korból (1419) a vasvári káptalan előtt lefolytatott vizsgálatból ismert nicki jobbágyok névsora. Régészetileg is fontos adatot tartalmaz egy 1422-es oklevél, melyben Nicki Jenslinius fia János a nicki birtokán, a Rábán fekvő malom teljes jövedelmeit és haszonvételeit a nicki Szent Miklós egyháznak és mindnekori plébánosának adományozta.

Az Osli és Hermény családok után a Nicky, Szelestei és Kőszegi család tűnt fel birtokosként, majd a Kanizsai család birtoka.

A 16. század közepén ismét a Nicky családot találjuk birtokosként a faluban. Ekkor a falu már protestáns.

A 18. században a község rekatolizált. A történeti feldolgozások a középkori alapokat felhasználó templom 1761. évi, Nicky Lázárhoz kötött átépítését említik. A Szent Anna-templom későbarokk épületének építési éve a Vas Vármegyei Kormányhivatal VA/EOF-ÉO1/00662-4/2026 számú adatszolgáltatásában 1786.

Irodalom:

Almási Tibor: Anjou-kori Oklevéltár. XIII. (1329.) Budapest-Szeged, 2003.

Az Árpád-kori nádorok és helyetteseik okleveleinek kritikai jegyzéke. A Magyar Országos Levéltár kiadványai II. Forráskiadványok 51. Budapest, 2012.

Borovszky S.: Magyarország vármegyéi és városai/Vas vármegye. Bp.; 1989.

Borsa Iván: Zsigmondkori oklevéltár IX. (1422.) Magyar Országos Levéltár kiadványai, II. Forráskiadványok 41. Budapest, 2004.

Csánki D.: Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában – 2. Budapest, 1894.

Herczegh R. Frigyes: Sopron vármegye a Hunyadiak korában. 1437-1490. Pannonhalma, 1928.

Ilon Gábor: Örökségvédelmi hatástanulmány. Gyenesdiás, 2004.

Kiss Lajos: Földrajzi nevek etimológiai szótára. Akadémiai Kiadó, Bp.; 1982.

Kristó Gyula: Anjou-kori oklevéltár. I. 1301-1305. Budapest-Szeged, 1990.

Kristó Gyula – Makk Ferenc: Anjou-kori oklevéltár. XIX, 1335. Budapest-Szeged, 2004.

Maksay Ferenc: Magyarország birtokviszonyai a 16. század közepén 2. kötet. Magyar Országos Levéltár kiadványai, II. Forráskiadványok 16., Budapest, 1990.

Mályusz Elemér: Zsigmondkori oklevéltár V. (1415-1416) Magyar Országos Levéltár kiadványai, II. Forráskiadványok 27. Budapest, 1997.

Mályusz Elemér: Zsigmondkori oklevéltár VII. (1419-1420) Magyar Országos Levéltár kiadványai, II. Forráskiadványok 37. Budapest, 2001.

Mészáros Melinda – Kövecses László: előmunkálatok Vas megye középkori régészeti topográfiájához. (Az 1961-1996 között terepbejárásokon gyűjtött leletek. Témavezető: Ilon Gábor. BDTF, Szombathely, 1999.

Piti Ferenc: Anjou-kori Oklevéltár. XXII. 1338. Budapest-Szeged, 2012.

Piti Ferenc: Anjou-kori Oklevéltár. XXIII. 1339. Budapest-Szeged, 1999.

Szűcs Jenő: Háztartás és család a 13. századi Magyarország szolgai állapotú parasztnépességében. In.: Történelmi Szemle, 26. évfolyam, Budapest, 1983.

3.) Nick területe a katonai felmérési térképeken:

Az első katonai felmérésen (1763-1785)

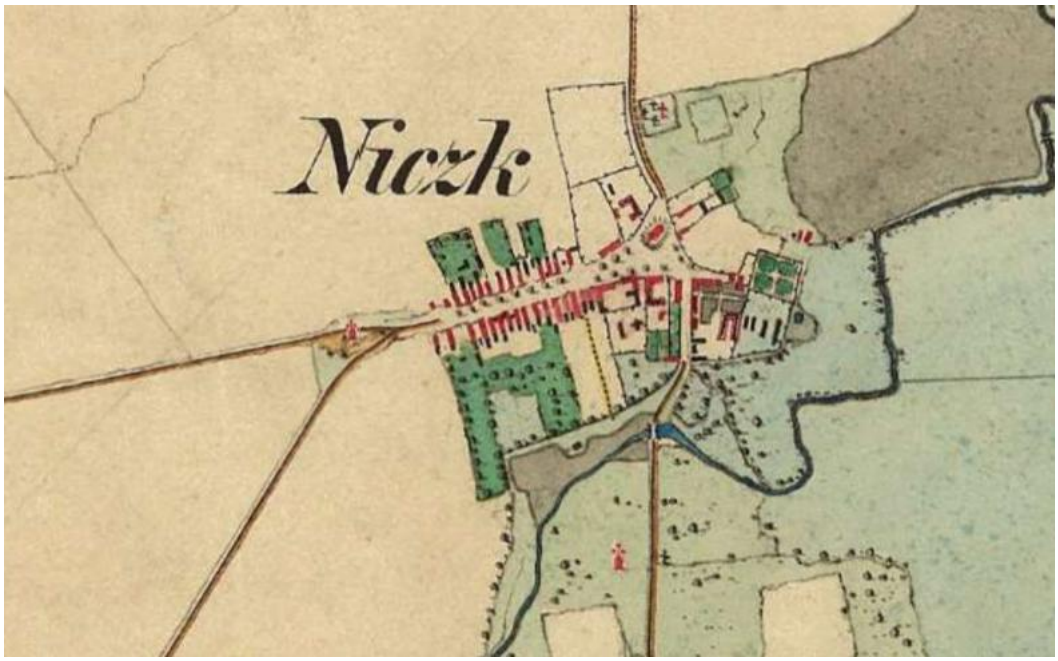

A második katonai felmérésen (1819-1869)

A harmadik katonai felmérésen (1869-1887)

Történeti kataszteri térkép (1857)

III. Régészeti fejezet

Nick község közigazgatási területén a következő nyilvántartott régészeti lelőhelyek ismertek:

- **67137 – Hosszú rét**

  Helyrajzi számok: 028/25-26.

  Lelőhely jellege: őskori (rézkor) település, illetve késő-középkori település

  Stibrányi Máté terepbejárása (2006– KÖH 600/1920/001/2009)

  A falu külterületének déli részén, a Rába és a Kőris-patak közötti ártérben lévő észak-déli irányú kis dombvonulaton talált közepes intenzitású lelőhely.

- **42905 – Nagy-rét.**

  Helyrajzi számok: 07/4-7.

  Lelőhely jellege: őskori telep.

  Pap Ildikó Katalin terepbejárása (2003 – SM. Rég. Ad. 1625-03.)

  A falu belterületének keleti határán, a Kőris-patak és a Metszés-patak torkolatában található, élénk fluviális morfológiával bíró területen található lelőhely, terepbejárás során azonosították.

- **42906 – Nagy-rét (vagy Kifli-dűlő).**

  Helyrajzi számok: 07/11-14; 0159; 0161/2, 9-11; 0177; 0178; 0179.

  Lelőhely jellege: őskori (neolit, kora-bronzkor, kelta), római és Árpád-kori telep.

  Pap Ildikó Katalin terepbejárása (1986 - 2003 – SM. Rég. Ad. 1625-03.); Stibrányi Máté terepbejárása (2008 – KÖH 600/1920/001/2009); Sánta Barbara régészeti megfigyelése (2017 – RA 3821-17; RA 3983-19).

  A községtől keletre, a Metszés-patak néhai meandereinek keleti magaspartján található, melyet a Metszés-patak mesterséges medre elmetszett. A mélyszántásban intenzív, nagy kiterjedésű települést, döntően római emlékeket találtak. A lelőhelyen a szénsavtartály felszámolása során végzett szakfelügyelet in situ régészeti emlékek nem

talált (a tetemes bolygatás miatt az eredeti talajviszonyok csupán egy kis helyen voltak megfigyelhetők), de a környezetében a szántásban neolit kerámiát találtak.

- **42908 – Nagy-rét II.**

  Helyrajzi számok: 07/4.

  Lelőhely jellege: őskori és középkori telep.

  Pap Ildikó Katalin terepbejárása (2003 – SM. Rég. Ad. 1625-03.)

  A falu belterületétől keletre, a Kőris-patak jelenlegi medrétől keletre, az egykori meandereinek környezetében található.

- **42909 – Kőrizs-dűlő**

  Helyrajzi szám: 096/6-9; 096/22.

  Lelőhely jellege: őskori (bronzkor, kelta) és középkori település.

  Pap Ildikó Katalin terepbejárása (2003 – SM. Rég. Ad. 1625-03.; Polgár Péter helyszíni szemléje (2005 -RA 1910-05); Virágos Gábor próbafeltárása (RA 1928-05)

  A falu belterületétől délre, a Kőris-patak nyugati oldalán, az alacsony ártérből emelkedő partoldal keletre lejtő oldalán található. Polgár Péter a humuszolás földmunkái alkalmával a humuszból gyűjtött kerámiát, a szennyvíztelep északi részén koncentrálva találta a kerámiatöredékeket. Ezt követő próbafeltárás eredményeként egy kérdéses korú objektumot tárt fel, valamint ennél talán fontosabb megállapítása, hogy a kavicsos altalajon 10-25 cm mindössze a humuszos A szint.

- **50389 – Kőrizs-dűlő II.**

  Helyrajzi szám: 0205; 0206; 0207.

  Lelőhely jellege: őskori (bronzkor és kelta) valamint középkori település.

  Polgár Péter helyszíni szemléje (2005 – KÖH 600/1693/2005); Virágos Gábor ásatása (2005 -)

  A falu déli szélén, a Kőris-patak keletre forduló kanyarulatának partján, az új szennyvízátemelő telep szomszédjában fekszik.

- **63618 - Forráskút**

Helyrajzi szám: 096/38-39.

Lelőhely jellege: őskori telep.

Losonczi Máté helyszíni szemléje (2008 – KÖH/600/979/2009).

A falutól délnyugatra, a Kőris-patak ármentes kicsi magaslatán, a felhagyott kavicsbánya és a műút közötti lelőhely. A bejáráskor az ideálistól messze lévő vegetációs viszonyok miatt a határai kérdésesek.

- **67133 – Nemes-rétek**

Helyrajzi szám: 07/29; 028/24; 032.

Lelőhely jellege: őskori (neolit, bronzkor, kelta) település.

Stribrányi Máté terepbejárása (2008 – KÖH/600/1920/001/2009.)

A falutól délre, a Kőris-patak nagy kanyarulatában, a jobb parti magaslati szárazulaton lévő majorság keleti szomszédjában, még a magaslat szélén lévő, a földút mindkét oldalára kiterjedő, közepes intenzitású lelőhely.

- **67141 – Páskom**

Helyrajzi szám: 093/14-16.

Lelőhely jellege: őskori (neolit), római valamint Árpád-kori település.

Stribrányi Máté terepbejárása (2008 – KÖH/600/1920/001/2009.)

A falutól déle, a műút és a Kőris-patak között, egy alacsonyabb kis dombháton fekvő intenzív lelőhely.

- **67143 - Forráskút**

Helyrajzi számok: 075; 076/23; 076/29–30; 096/15; 096/38–39; 099; 0101/3; 0107; 0118/1–2; 0119; 0120/8; 0120/41.
(A lelőhely kiterjed Uraiújfalu területére is.)

Lelőhely jellege: római és késő-középkori telep.

Stribrányi Máté terepbejárása (2008 – KÖH/600/1920/001/2009.)

Az Uraiújfalura vivő műút mindkét oldalán, a felhagyott bányától kissé délebbre, az azonos nevű lelőhely (63618) mellet, részben azzal átfedésben fekszik a lelőhely.

- **67147 - Tomorgyán**

  Helyrajzi szám: 0120/41.

  Lelőhely jellege: római település.

  Stribrányi Máté terepbejárása (2008 – KÖH/600/1920/001/2009.)

  Az Uraiújfalura vezető út nyugati oldalán, a közigazgatási határ szélén talált csekély intenzitású lelőhely.

- **80839 – Köves-Gödör**

  Helyrajzi számok: 0120/39-41.

  Lelőhely jellege: késő-középkori település.

  Hornok Péter terepbejárása (2012 – RA 3180-12.)

  A Vámoscsaládra vezető egykori postaút déli előterében található tagolatlan, sík térségben fekvő lelőhely. A kicsi kiterjedésű lelőhelyet lényegében a 86-os főút építése során feltárák.

- **80841 – Csörgés I.**

  Helyrajzi számok: 0120/59, 62-64, 68.

  Lelőhely jellege: őskori (rézkor) és késő-középkori település.

  Hornok Péter terepbejárása (2012 – RA 3181-12.)

  A vámoscsaládi egykori postaút északi oldalán, a nevezett út tengelyével azonos irány kis dombhát északi szélén talált lelőhely. Megjegyzés szerint a bejárás vegetációs nehézségei miatt határai bizonytalanok, kivált keleti irányban. A lelőhelyet a szerző a körülményekhez képest intenzívnek, a leletszóródást egyenletesnek határozta meg. A lelőhely nagy részét a 86-os főút kivitelezés alkalmával feltárák.

- **80843 - Csörgés II.**

  Helyrajzi számok: 0120/42-46; 0132/1-3; 0133/2; 143/2-5; 146/1-3; 148/2-3; 152/9-10, 12-13, 15-16, 18-19, 21-22, 24-25; 153/3.

  Lelőhely jellege: késő-középkori település.

  Hornok Péter terepbejárása (2012 – RA 3182-12.)

A falu nyugati szélén, az utolsó házak és a Csörgető-árok közötti kis kerekded kiemelkedésen azonosított lelőhely, melynek a vegetáció miatt szientén bizonytalanoka határai, főleg nyugati irányban nem lehetett meghatározni. A lelőhelyet a 86-os főút építése során részben feltártak.

- **80845 – Deczki-tag**

  Helyrajzi számok: 0146/30, 33-34; 0151/2.
  (A lelőhely kiterjed Répcelak területére is.)

  Lelőhely jellege: késő középkori település.

  Hornok Péter terepbejárása (2012 – RA 3183-12.)

  A lelőhely az Újtelep falurész nyugati előterében, a Répcelaki határon, az Új-Csörgetőárok mellett, egy enyhén nyugatra lejtő síkon találták a 86-os főút kivitelezése előtt. A kicsi kiterjedésű, szórványos, talán északi irányú összefüggésekkel jellemezhető lelőhelyet (kb. 90x75 méter) az útépítés során feltáráták.

- **93103 – Szent Miklós templom, Nick, Szent Anna templom**

  Helyrajzi számok: 398/1-2; 399; 400/4; 401.

  Lelőhely jellege: Árpád-kori templom illetve templom körüli temető.

  Pap Ildikó Katalin helyszíni szemléje (2012 – RA 3138-12); Anderkó Krisztián régészeti megfigyelése (2022 – RA 4500-23).

  A valamikori Szent Miklós – ma Szent Anna – templom környezetében (támfalépítés során elbontották az egykori dombot, valamint vízelvezető csövekkel biztosították a víztelenítését), közepesen konszolidálódott humuszos földben emberi csontok illetve koporsószegek kerültek elő. A környezetében, konkrétan a Kőris utcában az út kétoldali árkában végzett földmunkák – kevert, bolygatott föld, altalajt el nem érő mélység – régészeti jelenséget nem hoztak elő.

- **93105 – Kőris utca (vagy Felszabadulás utca)**
  Helyrajzi számok: 396; 397; 401; 402; 403; 404; 405; 411.

  Lelőhely jellege: késő -középkori, illetve kora újkori település.

  Pap Ildikó Katalin feljegyzése valamint helyszíni szemléje (2012 – RA 3769-16; RA 3770-16); Anderkó Krisztián régészeti megfigyelése (2022 – RA 4500-23).

  2016-ban Nick plébánosa jelentősebb mennyiségű leletanyagot (főleg változatos kerámiaanyagot, illetve állatcsontokat) adott át a múzeum számára. A leletanyag

alapján az Árpád-kori Nick Szent Miklós temploma körüli Egyházasnick település itteni jelenlétének emléke ez. Az utóbb itt is elvégzett régészeti megfigyelés az előzőekben hasonlatos okok miatt negatív eredménnyel zárult.

- **Mocsár – a 2023. évi terepbejárás során bejelentett lelőhely**

  Helyrajzi számok: 040/23, 24, 25, 31, 36.

  Lelőhely jellege: őskori település.

  Losonczi Máté terepbejárása (2023.)

  A Rába bal partján lévő, magas ártéren található őskori település nyoma, amelynek kiterjedése mindenképpen nagyobb a bejelentettnél, és nyugati irányban keresendő főképp a folytatása.

A továbbiakban a község területén *nyilvántartott, de azonosítatlan* lelőhelyek:

- *46245 – Major kertje*: római korú temetkezést ismerünk közelebbről meg nem határozott helyszínről, ismeretlen szerzőtől 1955-ből. (MNM Rég. Ad. 133.N.II. LTSZ:2804.)

Az alábbiakban a terepbejárás megfigyeléseit, tanulságait rögzítettük.

2.) Terepbejárási napló

A terepi megfigyelések Losonczi Máté 2023. július elején végzett terepbejárásából származnak. A megfigyelések időpontját, a vizsgálhatóság korlátait és a fényképfelvételek készítési idejét az alábbi leírásoknál együttesen kell figyelembe venni. A hatáselemzés a településterv hat fejlesztési akcióterületére vonatkozik.

A bejárás alapvetően terepbejárásra alkalmas időjárás mellett történt. A szűretlen, direkt fények (felhőátvonulás finomította) mellett azonban sokkal inkább nehezítette régészeti szempontból a nyár közepi vegetációs kondíció – a többségében lényegében teljesen vizsgálhatatlannak bizonyultak a változtatásokkal érintett területek.

- *1- F-Lke Lakóterületi fejlesztési akcióterület*

A József Attila és a Rákóczi utca sarkán található, belterületi lakóterület fejlesztési szándékkal érintett terület. A helyszínt lakótelkek veszik körbe, magán a célterületen kisebb részben (a déli felében) fás vegetáció gyeppel, északi részében fű található, mely bejárásra teljesen

alkalmatlanná tette. A területen morfológia, domborzati jegyek alapján sem azonosítható régészeti jelenség.

- 2- *F-Ee Erdőterületi fejlesztési akcióterület*

A 2. F-Ee akcióterület a teljes, 10 056 m² területű 0133/2 hrsz. ingatlan erdőterületi kijelölését jelenti. A jelenleg mezőgazdasági használatú telek a Csörgés II. (80843) lelőhely által érintett. A 2023. évi bejárás a nyugati belterületi perem környezetében erdőt, rétet, gabonát és kukoricát rögzített. A kukoricás és az út melletti gázfogadó árka csak kis felületen engedett megfigyelést; kavicsos, humuszban szegényebb agyagos talaj mutatkozott. Az aratott gabonatarló növényi maradványai a további felszíni megfigyelést akadályozták.

A 2023. júliusi terepbejárás felvétele – nyugati irányú nézet

A bejárt terület környezetében rögzített erdősáv, 2023. július

- 3 – *F-Kb-T Temetőfejlesztési akcióterület rövidtávú fejlesztési cél / beépítésre nem szánt különleges fejlesztési cél*

A temető melletti, 0155/50 hrsz. ingatlant érintő 1800 m²-es temetőbővítés a Dózsa köz és a Petőfi Sándor utca térségében található.

A temető környezetében lombos vegetáció élt, kivéve a déli előterét, ahol (burkolt) utak között szépen nyírt gyep nőtt. Keletre pedig napraforgó és gabona fejlődött eléggé mélyen fekvő térszínen. Az északi, kis önálló ingatlan területe is jócskán erdősült. Sehol nem találtunk terepbejárásra és érdemi vizsgálatra alkalmas felületet.

A terület kelet felé fotózva, a főút felől

Észak felé, keletre a temető széle

- *4 – F-Kb-If, F-Er Rekreációs és turisztikai fejlesztési akcióterület*

A 4. akcióterület a 0159 hrsz. egykori vasúti területhez kapcsolódó rekreációs és turisztikai fejlesztési tartalék. A 2023. évi terepbejárás a tágabb térségben a Metszés-patak menti egykori

Bencsik-tanya, a természetvédelmi turisztikai és oktatóház környezetét is vizsgálta. A dús növényzet, valamint a nyugati előtér gabona- és kukoricakultúrái érdemi régészeti terepbejárást nem tettek lehetővé.

A természetvédelmi célú vendég- és oktatóközpont

A 2023. évi bejárás a Metszés-pataknak a tanya és a belterület közötti környezetét is érintette. A füves meder, az északi füves-erdős sáv és a déli földút környezete régészeti felszíni megfigyelésre nem volt alkalmas. A településtervi tartalékterületből a vízgazdálkodási területek kimaradnak, a vízfolyások fenntartási hozzáférését meg kell őrizni.

- *5 – F-Közm Közműterületi rendezés*

A már meglévő szennyvíztelepet erdő veszi körbe már a bejárás idején is, nyugatra tőle pedig szántó található. A szántóban gabona nőtt 2023-ban, melynek betakarítása éppen a bejárás előtt történhetett, a friss, levegős mindent elfedő törekből következtetve. A talajfelszín a délre kivezető műút mellett volt némileg vizsgálható, ahol az eredetileg kavicsos talajon jelentékeny mennyiségű recens szemét, építőanyagtöredék és zúzott kő (főleg bazaltos) talajfelszínből lényegében nem sok látszott, mindössze annyi volt megállapítható, hogy eredetileg kavicsos a talaj.

A vizsgált terület a főút felől; háttérben a szennyvíztelep és a meglévő erdő, előtérben a frissen aratott szántó, 2023. július

Az út melletti, még viszonylag vizsgálható talajfelszín

- *6- Távlati közlekedési fejlesztési akcióterület*

A 6. akcióterület a 8447. jelű út távlati elkerülő nyomvonalának tartalékfolyosója. A község északi határától az M86-tal párhuzamosan halad a vámoscsaládi útig, majd délnek fordul és az uraiújfalui útba kapcsolódik. A tervezett folyosó érinti a Csörgés II. (80843) lelőhely térségét.

3.) A fejlesztési akcióterületek régészeti hatáselemzése és hatáscsökkentő intézkedései

A hat fejlesztési akcióterület 2023. évi bejárása új lelőhely azonosítását nem eredményezte. A növényzettel fedett, korlátozottan vizsgálható felszínek miatt ez a megállapítás a régészeti emlékek hiányát nem igazolja. A nyilvántartott lelőhelyeket és az esetleges új előkerüléseket a beruházások földmunkáinál figyelembe kell venni; a régészeti örökség elemei eredeti helyzetükből a Kötv. szerinti feltárás keretében mozdíthatók el.

- *1- F-Lke Lakóterületi fejlesztési akcióterület (rövid távú fejlesztési cél / beépítésre szánt fejlesztési tartalékterület)*

Az 1. F-Lke akcióterület kertvárosias lakóterületi fejlesztési tartalék. Tényleges igénybevétele későbbi döntéshez és a szükséges tervi feltételek teljesítéséhez kapcsolódik. A vizsgálat itt ismert lelőhelyet nem azonosított; a felszíni megfigyelés korlátozottsága miatt az épületalapok és a közműárkok földmunkáinál régészeti előkerülés lehetőségével számolni kell. A régészeti dokumentáció szükségességét a konkrét beruházás jogszabály szerinti jellemzői alapján kell eldönteni.

A későbbi lakóterületi fejlesztés előkészítésekor az alapozás és a közműépítés mélységét, területét és technológiáját a régészeti adatokkal együtt kell értékelni. Az illetékes hatósággal és a feltárásra jogosult intézménnyel a szükséges feladatokat a beruházás tervezési szakaszában célszerű egyeztetni. Váratlan előkerülés esetén a Kötv. 24. §-a szerint kell eljárni.

- 2- *F-Ee Erdőterületi fejlesztési akcióterület (középtávú fejlesztési cél / beépítésre nem szánt fejlesztési cél)*

A 2. F-Ee akcióterület a teljes 0133/2 hrsz. ingatlan 10 056 m²-es erdőterületi kijelölése, a temetőbővítéshez kapcsolódó erdőterületi pótlás helyszíne. Megvalósítása az 1. lakóterületi tartalék későbbi aktiválásától független. A Csörgés II. (80843) lelőhely miatt az erdőtelepítés előtti mélyművelés, a tuskózás, valamint az ültetőgödrök és pászták kialakítása régészeti

kockázatot jelenthet. Az erdősítés műszaki előkészítésekor a lelőhely megőrzését biztosító technológiát és a szükséges régészeti feladatellátást kell meghatározni.

- 3 – *F-Kb-T Temetőfejlesztési akcióterület (rövidtávú fejlesztési cél / beépítésre nem szánt különleges fejlesztési cél)*

A 3. F-Kb-T akcióterület a 0155/50 hrsz. ingatlant érintő, 1800 m²-es temetőbővítés. A temető létesítésének és használatának földmunkáira a régészeti örökség védelmének általános szabályai alkalmazandók. Az ismert lelőhely hiánya és a korlátozott terepi vizsgálhatóság mellett a sírhelyek, urnaelhelyezés, utak és közművek kialakításakor esetleges régészeti előkerüléssel számolni kell.
Az urnaelhelyezés és az utak kialakításának régészeti hatása a tényleges földmunka mélységétől és kiterjedésétől függ. A terület legalább 80%-os zöldfelületi arányát és a határolás szabályait a HÉSZ szerint kell biztosítani; a növénytelepítés földmunkáit is figyelembe kell venni a műszaki előkészítéskor.
Váratlan régészeti előkerülés esetén a munkát az érintett részen le kell állítani, és a Kötv. 24. §-a szerinti bejelentést, helyszín- és leletvédelmet biztosítani kell.

- *4 – F-Kb-If, F-Er Rekreációs és turisztikai fejlesztési akcióterület (hosszú távú stratégiai fejlesztési cél, szabályozási tartalékterület)*

A 4. akcióterület a 0159 hrsz. volt vasúti területhez kapcsolódó SZT0-Kb-If és SZT0-Er szabályozási tartalék. A turisztikai és rekreációs hasznosítás későbbi előkészítésekor az épületek, utak, közművek és növénytelepítések talajbolygatását együttesen kell értékelni. A régészeti hatások a konkrét műszaki tartalom ismeretében határozhatók meg.

A 0159 hrsz. ingatlan a Kifli-dűlő (42906) lelőhely által érintett; a térségben a Nagy-rét (42905) lelőhelyet is figyelembe kell venni. A tartalékterületi kijelölés önmagában földmunkával nem jár. A későbbi fejlesztésnél a nyilvántartott lelőhelyek kiterjedéséhez igazodó elkerülést, illetve a jogszabály szerint szükséges régészeti feladatellátást kell biztosítani.

A vízgazdálkodási területek és a vízfolyások fenntartási hozzáférése a rekreációs fejlesztés során megőrzendő. A tervezett földmunkák régészeti feltételeit a beruházás előkészítése során, az illetékes hatóság és a feltárásra jogosult intézmény bevonásával kell tisztázni.

- *5 – F-Közm Közműterületi rendezés (rövid távú cél, a meglévő közműfunkció tervi megfeleltetése)*

Az 5. F-Közm akcióterület a meglévő szennyvíztelep közműterületi besorolását rendezi. A helyszín a Kőrizs-dűlő II. (50389) lelőhely által érintett. A tervi megfeleltetés önmagában új

épitést vagy földmunkát nem irányoz elő, ezért közvetlen régészeti állapotváltozást nem eredményez.

A szennyvíztelep későbbi bővítése, közműépítése vagy más talajbolygató munkája esetén a nyilvántartott lelőhely védelmét a műszaki tervek ismeretében kell biztosítani. A szükséges régészeti feladatellátást már a beruházás előkészítésekor egyeztetni kell.

- *6- Távlati közlekedési fejlesztési akcióterület (hosszútávú fejlesztési cél / nyomvonali fejlesztési tartalékterület)*

A 6. akcióterület a 8447. jelű út távlati elkerülő nyomvonalának tartalékfolyosója. Új út megvalósítása esetén jelentős földmunka várható. A Csörgés II. (80843) lelőhely M86-hoz kapcsolódó korábbi részleges feltárása alapján a teljes új folyosó feltártsága nem igazolható. A nyomvonal részletes tervezésekor a lelőhelyek aktuális kiterjedését, a korábbi feltárások határait és az újonnan bolygatott területeket együtt kell vizsgálni. A Kötv. szerinti nagyberuházás esetén az előzetes régészeti dokumentációról a jogszabályi feltételek szerint, a szükséges hatósági eljárásokat megelőzően kell gondoskodni.

Az Lf-4 övezet paramétereire a 211/2, 212/2, 213/2, 215/2 és 220 hrsz. ingatlanokat érintő telepítési tanulmányterv készült. Az övezeti előírások alkalmazásához kapcsolódó beruházások, valamint az Üh-2 övezet 061/128, 061/129 és 061/130 hrsz. ingatlanainak későbbi építési munkái esetén a régészeti érintettséget a konkrét földmunka és az aktuális nyilvántartás alapján kell meghatározni. Ezeket az ingatlanokat a fenti hat akcióterület 2023. évi terepbejárása önálló helyszínként nem vizsgálta.

Győr, 2026. július 31.

Losonczi Máté
régészeti szakértői szám: 21-0513

MŰEMLÉKVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

Nick község

399 hrsz. Szent Anna-templom

1. BEVEZETÉS

Jelen műemlékvédelmi hatástanulmány tárgya a Nick község közigazgatási területén található, 399 helyrajzi számú Szent Anna-templom és annak műemléki környezete. A tanulmány a településtervezési folyamat részeként készült, a hatályos jogszabályi előírásoknak megfelelően.

A dokumentum célja annak vizsgálata, hogy a településtervben szereplő fejlesztési elképzelések és területhasználati változások milyen hatást gyakorolnak a műemléki értékekre, különös tekintettel:

- a védett épület állapotára,
- a műemléki környezetre,
- a település történeti karakterére,
- valamint a látvány- és tájképi összefüggésekre.

A tanulmány a településtervek alátámasztó munkarészeként készült, összhangban azzal a követelménnyel, hogy az épített örökség védelme a településrendezés szerves része legyen.

A településterv eljárása 2026. január 14. előtt indult. A műemlékvédelem sajátos szabályairól szóló 449/2025. (XII. 29.) Korm. rendelet 71. § (3) bekezdésének átmeneti rendelkezését a tanulmány tartalmi követelményeinél figyelembe kell venni.

2. JOGSZABÁLYI ÉS SZAKMAI HÁTTÉR

A hatástanulmány elkészítése során az alábbi főbb jogszabályok és szakmai dokumentumok kerültek figyelembevételre:

- a magyar építészetről szóló 2023. évi C. törvény,
- a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet,
- az egyes tervek környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet,
- a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény és a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet,
- a műemlékvédelem sajátos szabályairól szóló 449/2025. (XII. 29.) Korm. rendelet, továbbá Nick településterve, helyi építési szabályzata, értékleltára és a VA/EOF-ÉO1/00662-4/2026 számú örökségvédelmi adatszolgáltatás.

A jogszabályi háttér egyértelműen rögzíti, hogy a műemléki értékeket lehetőség szerint eredeti helyükön, eredeti összefüggéseikben kell megőrizni, és minden fejlesztést ennek figyelembevételével kell megtervezni.

3. A TELEPÜLÉS ÁLTALÁNOS BEMUTATÁSA

Nick község Vas vármegye északi részén, a Rába és a Répce folyók közötti területen helyezkedik el, a Nyugat-dunántúli régióban. A település közigazgatásilag a sárvári térséghez tartozik, legközelebbi városa Répcelak, amely mindössze néhány kilométerre található. A falu

története a középkorig nyúlik vissza, első írásos említése 1221-ből ismert, és fejlődése szorosan összefügg a környező vízrendszerrel. A település neve feltehetően személynévből vagy vízrajzi adottságra utaló kifejezésből ered.

Nick hagyományosan falusias jellegű település, amely megőrizte történeti úthálózatát és telekstruktúráját. A beépítésre jellemző az oldalhatáron álló, földszintes lakóépületek rendszere, nagy kertekkel és viszonylag alacsony beépítési intenzitással. A településszerkezet központi eleme a templom köré szerveződő falumag, ahol a fő közlekedési utak találkoznak. A település másik karakteres része a Nicki Műgát környezetében kialakult üdülőterület, amely rekreációs funkciókat is ellát.

A község gazdasági szerepe elsősorban mezőgazdasági jellegű, de a térségi kapcsolatok révén a lakosság egy része a közeli városokban dolgozik. A település életében fontos szerepet játszanak a helyi közösségi és vallási hagyományok, amelyek központja a Szent Anna-templom. Nick összességében egy kis léptékű, nyugodt, hagyományos arculatú település, ahol a természeti környezet és az épített örökség szoros egységet alkot.

A település szerkezete alapvetően két fő egységből áll:

- a történeti településmagból,
- valamint a később kialakult üdülőterületekből (Műgát környéke).

A történeti településrész a templom köré szerveződik, és hagyományos falusias beépítési struktúrával rendelkezik:

- oldalhatáron álló beépítés,
- nagy telkek,
- vakolt homlokzatok,
- magas tetős, egyszerű tömegformálás.

A település megőrizte történeti úthálózatát és emberléptékű térszerkezetét, amely az épített örökség egyik legfontosabb hordozója.

4. A MŰEMLÉK ISMERTETÉSE

4.1 Az épület története

A Szent Anna-templom a település meghatározó építészeti és szakrális emléke. A későbarokk épület építési éve a Vas Vármegyei Kormányhivatal VA/EOF-ÉO1/00662-4/2026 számú adatszolgáltatása szerint 1786. A templom középkori előzményű egyházi helyszínen áll.

A 399 hrsz. ingatlanon álló templom 1958 óta országos műemléki védelem alatt áll. Törzsszáma 7969, műemléki azonosítója az adatszolgáltatás szerint 9732. A műemléket és műemléki környezetét a nyilvántartási lehatárolás szerint kell figyelembe venni. A templom és környezete a Szent Miklós-templom, Nick, Szent Anna-templom elnevezésű, 93103 azonosítójú nyilvántartott régészeti lelőhellyel is érintett.

4.2 Építészeti jellemzők

Az épület főbb jellemzői:

- egyhajós kialakítás,
- keskenyebb szentély,
- főhomlokzat fölé emelkedő torony,
- csehsüveg boltozat,
- barokk térszervezés.

A belső tér értékes berendezései közé tartozik:

- a XIX. századi oltárkép,
- a korabeli mellékoltár és szószék.

A Szent Anna-templom a 18. századi magyarországi későbarokk egyházi építészet jellegzetes példája, amely egyszerre hordozza a korszak építészeti formakincsét és a vidéki plébániatemplomok funkcionális egyszerűségét. Az épület tömegképzése, alaprajzi rendszere és homlokzati kialakítása egységes, kiegyensúlyozott kompozíciót alkot, amely jól illeszkedik a település falusias léptékéhez.

Az épület alaprajza egyhajós, keletelt elrendezésű, amelyhez a hajónál keskenyebb, zártabb kialakítású szentély kapcsolódik. A szentélyhez déli oldalon sekrestye csatlakozik, amely funkcionálisan és tömegformálásában is alárendelt szerepet tölt be. Az egyhajós térszervezés a kisebb vidéki templomoknál gyakori megoldás, amely a liturgikus funkciók ellátását egyszerű, jól áttekinthető térben biztosítja.

A templom tömegének meghatározó eleme a nyugati homlokzat elé emelkedő torony, amely rizalitszerűen lép ki a főhomlokzat síkjából. Ez a megoldás hangsúlyozza a bejárat tengelyét, és vertikális ellenpontot képez az alapvetően horizontális hajótömeggel szemben. A torony nemcsak építészeti, hanem vizuális szerepet is betölt: a településképben tájékozódási pontként jelenik meg, és a templom dominanciáját erősíti.

A főhomlokzat kialakítása visszafogott, ugyanakkor arányos és jól tagolt. A homlokzatot pilaszterek osztják, amelyek függőleges ritmust adnak az épületnek, és egyben klasszicizáló hatást is keltenek. A bejárat egyszerű, egyenes záródású nyílás, amely fölött a karzat szintjén szegmentíves záródású ablak helyezkedik el. E fölött egy ovális nyílás jelenik meg, amely a padlástér megvilágítását szolgálja, egyben dekoratív elemként is működik. A torony felső szintjein elhelyezkedő hangnyílások szintén szegmentíves lezárásúak, amelyek a barokk formakincs tipikus elemei.

Az oldalhomlokzatok egyszerűbb kialakításúak, itt a nyílások ritmusa és formája határozza meg az épület karakterét. A szegmentíves záródású ablakok egységes rendszert alkotnak, biztosítva a belső tér megfelelő megvilágítását. A homlokzatok vakolt felületképzése és visszafogott díszítettsége a vidéki barokk templomokra jellemző puritánabb megjelenést tükrözi.

A belső tér kialakítása a barokk térformálás jellegzetes megoldásait követi. A hajó két boltszakaszra tagolódik, míg a szentély egy boltszakaszos kialakítású, mindkettő csehsüveg boltozattal fedett. Ez a boltozattípus lágy íveivel és egységes felületképzésével harmonikus,

egységes térélményt biztosít. A boltozatok nemcsak statikai szerepet töltenek be, hanem a tér akusztikáját és esztétikai megjelenését is meghatározzák.

A hajó nyugati végében elhelyezkedő orgonakarzat három íven nyugszik, enyhén kihasasodó kialakítással. Ez a megoldás dinamikát visz a belső térbe, és egyben hangsúlyozza a bejárati tengelyt. A karzat alatti tér átmeneti zónát képez a külső és belső tér között, míg a karzat felső része a zenei funkciókat szolgálja.

A berendezés elemei közül kiemelendő a főoltár, amely a templom építésével egyidős, és a barokk oltárépítészet hagyományait követi. Az oltárkép – amely Szent Annát ábrázolja – későbbi, 19. századi alkotás, azonban stílusában és elhelyezésében illeszkedik az épület belső teréhez. A mellékoltár és a szószék szintén a főoltárral egyidős, így egységes berendezési rendszert alkotnak.

Az épület anyaghasználata és szerkezeti kialakítása a korszak vidéki templomépítészetének megfelelő. A falazat tömör, vakolt felületképzéssel, a tetőszerkezet hagyományos ácsszerkezet, cserépfedéssel. Az anyaghasználat egyszerűsége és tartóssága hozzájárul az épület hosszú távú fennmaradásához.

A Szent Anna-templom építészeti értékét az arányos tömegformálás, a kiegyensúlyozott homlokzati kialakítás, a belső térszervezés és a történeti szerkezetek együttese adja. Jellegzetes megjelenése a település meghatározó építészeti és vizuális elemévé teszi.

4.3 Műemléki jelentőség

A templom jelentősége több szinten értelmezhető:

- építészeti érték (barokk templomépítészet),
- történeti érték (település fejlődésének lenyomata),
- településszerkezeti szerep (központi elhelyezkedés),
- közösségi és vallási funkció.

5. A MŰEMLÉKI KÖRNYEZET BEMUTATÁSA

A Szent Anna-templom műemléki környezete szervesen illeszkedik Nick település történeti magjához, amelynek térszerkezeti és vizuális központját maga a templom képezi. A településszerkezet alakulása során a templom köré szerveződő faluközpont jött létre, ahol a fő közlekedési tengelyek – elsősorban a kelet–nyugati irányú főutca és az észak–déli irányú kapcsolatok – találkozása egy karakteres, térszervező csomópontot hozott létre.

A templom elhelyezkedése enyhén kiemelt, szabadabb térfalakkal határolt környezetben történik, amely lehetővé teszi az épület tömegének és homlokzatának érvényesülését. A műemlék környezetének egyik legfontosabb sajátossága a vizuális dominancia biztosítása, amely a falusias léptékű beépítés és az alacsony építménymagasság következtében ma is jól érzékelhető. A templom tornya a település több pontjáról feltárul, és tájékozódási pontként is működik.

A környező beépítés hagyományos falusias karakterű, amelyet oldalhatáron álló, jellemzően földszintes, hosszanti tömegű lakóépületek alkotnak. Ezek az épületek egyszerű tömegformálásukkal, vakolt homlokzataikkal és magastetős kialakításukkal egységes hátteret

biztosítanak a templom számára. Ez a léptékbeli és formai visszafogottság kulcsfontosságú a műemléki környezet értékeinek fennmaradása szempontjából.

A templom közvetlen környezetében a főutcák találkozása falusias, lazábban határolt központi térséget alkot. Itt a közlekedési, közösségi és szakrális funkciók összekapcsolódnak; a térség a vallási események, közösségi találkozások és hagyományos ünnepek helyszíne.

A templomhoz kapcsolódó keresztek, szobrok és emlékjelek a település szakrális térszerkezetét gazdagítják. Az egyes elemek önálló védettségét az országos nyilvántartás és a HÉSZ helyi értékvédelmi melléklete alapján kell meghatározni.

A településképi arculat szempontjából kiemelendő a zöldfelületek szerepe is. A templom környezetében található fásított területek, kertek és kisebb zöldfelületi elemek nemcsak esztétikai, hanem térszervező funkcióval is bírnak. A növényállomány részben keretezi a templom látványát, ugyanakkor nem takarja el azt, így hozzájárul a vizuális érvényesüléshez. A faluközpontban elhelyezkedő idős fák – például a templom közelében álló nagy lombkoronájú egyedek – a tér identitásának meghatározó elemei.

A templom műemléki környezetének fontos sajátossága a **történeti folytonosság érzékelhetősége**. A jelenlegi épület egy korábbi, középkori templom helyén áll, ami azt jelenti, hogy a helyszín több évszázados vallási és közösségi használatot hordoz. Ez a rétegzettség nemcsak az épületben, hanem a környezetében is megjelenik, például a telekstruktúrában, az úthálózatban és a térhasználatban.

A Szent Anna-templom környezete történetileg kialakult, falusias léptékű térszerkezet. Értékét az épített elemek, a zöldfelületek, a közlekedési kapcsolatok, a térarányok és a rálátások együttese adja; ezek megőrzése a műemlék településképi érvényesülésének feltétele.

6. A TERVEZETT VÁLTOZÁSOK ISMERTETÉSE

A településterv hat fejlesztési akcióterületet határoz meg:

- 1. F-Lke: kertvárosias lakóterületi fejlesztési tartalék; tényleges igénybevétele későbbi döntéshez kapcsolódik. 2. F-Ee: a teljes, 10 056 m²-es 0133/2 hrsz. ingatlan erdőterületi kijelölése, az 1. tartalékterület aktiválásától függetlenül.
- 3. F-Kb-T: a 0155/50 hrsz. ingatlant érintő, 1800 m²-es temetőbővítés, legalább 80%-os zöldfelületi aránnyal. 4. F-Kb-If / F-Er: a 0159 hrsz. volt vasúti területhez kapcsolódó turisztikai és rekreációs tartalék (SZT0-Kb-If, SZT0-Er), a vízgazdálkodási területek és a fenntartási hozzáférés megőrzésével.
- 5. F-Közm: a meglévő szennyvíztelep közműfunkciójának tervi megfeleltetése. 6. Távlati közlekedési akcióterület: a 8447. jelű út elkerülő nyomvonalának tartalékfolyosója.

Az Lf-4 övezet paramétereire telepítési tanulmányterv készült a 211/2, 212/2, 213/2, 215/2 és 220 hrsz. ingatlanokhoz kapcsolódó, mintegy 1000 m²-es tárolóépület elhelyezéséről. Az övezeti szabályozás a HÉSZ 22. § (4) bekezdésével együtt alkalmazandó. Az Üh-2 övezet 061/128, 061/129 és 061/130 hrsz. ingatlanainál a tervezett üdülőegységek és az esetleges bontás–újjáépítés hatását a konkrét építészeti megoldások alapján kell vizsgálni.

Az Lf-4 övezetben az oldalhatáron álló beépítés, a 30%-os legnagyobb beépítettség, a legalább 40%-os zöldfelület, a 6 m-es legnagyobb párkánymagasság és a 10,5 m-es legmagasabb pont együttesen határozza meg az épület településképi kereteit. A legalább 10 000 m²-es telkek sajátos elhelyezési szabályát és a gazdasági rendeltetés korlátját a HÉSZ szerint kell alkalmazni. A tároló tömegét, tetőformáját és növényzettel kísért megjelenését a templomhoz kapcsolódó látványviszonyok megőrzésével kell kialakítani.

A templom 399 hrsz. telkét a K-Te építési övezet szabályozza. A HÉSZ 26. §-a az új épület és minden új építmény elhelyezését kizárja; a meglévő templom fenntartását, felújítását és helyreállítását biztosítja. A telek szabályozása és a tágabb környezet változásai ezért egyaránt az örökségvédelmi értékelés részét képezik.

A helyi védett értékeket a HÉSZ 6. melléklete és a települési értékleltár azonos rendben tartalmazza. A 4. akcióterület előkészítésekor a 262/3 hrsz. volt vasútállomás épületének helyi védelmét és környezetét is figyelembe kell venni.

7. HATÁSELEMZÉS

7.1 Közvetlen hatások

A településterv a műemléki épületbe közvetlen építési beavatkozást nem irányoz elő. A K-Te övezet új épületre és új építményre vonatkozó tilalma a templom jelenlegi telekbeli helyzetének és térbeli érvényesülésének megőrzését szolgálja. A későbbi fenntartási, felújítási és helyreállítási munkák műemléki feltételeit az adott beavatkozás alapján kell meghatározni.

7.2 Közvetett hatások

A fejlesztések közvetett hatásai elsősorban a beépítési arányokban, az épülettömegekben és a látványkapcsolatokban jelentkezhetnek. Mértékük a későbbi elhelyezéstől és kialakítástól függ:

- a beépítési intenzitás növekedése megváltoztathatja a település karakterét,
- új építészeti formák megjelenése zavarhatja az egységes utcaképet,
- a településmag térszerkezeti arányai torzulhatnak.

7.3 Látvány- és településképi hatások

A templom jelenleg domináns látványelem. A nem megfelelő fejlesztések:

- csökkenthetik vizuális hangsúlyát,
- megszüntethetik a rálátási tengelyeket,
- rontják a történeti térélményt.

7.4 Régészeti hatások

A templom telkét és környezetét érintő 93103 azonosítójú régészeti lelőhelyen a földmunka régészeti kockázattal járhat. A beavatkozás előkészítésekor:

- a lelőhely kiterjedését, a korábbi bolygatást és a tervezett földmunka mélységét, területét együtt kell figyelembe venni,

- a szükséges régészeti feladatellátást a Kötv. és a 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet alapján kell meghatározni; váratlan előkerüléskor a Kötv. 24. §-a szerint kell eljárni.

8. ÉRTÉKVÉDELMI JAVASLATOK

A műemléki értékek megőrzése érdekében az alábbi intézkedések szükségesek:

8.1 Településszerkezeti védelem

- a történeti utcahálózat megőrzése,
- a telekszerkezet megtartása,
- a templom környezetének kiemelt kezelése.

8.2 Beépítési szabályozás

- A K-Te övezetben a HÉSZ szerinti legnagyobb beépítettség 40%, a legkisebb zöldfelület 30%; az alap magassági értékek 10 m párkánymagasság és 15 m legmagasabb pont. A meglévő templomtorony 23 m párkánymagassága és 33 m legmagasabb pontja megtartható, a többi épületrész magassága nem növelhető. Ezek a paraméterek a HÉSZ 26. §-ában foglalt újépítmény-tilalommal együtt alkalmazandók.
- hagyományos tetőformák alkalmazása,
- tömegformálás illesztése a környezethez.

8.3 Anyaghasználat

- vakolt homlokzatok alkalmazása,
- cserépfedés előnyben részesítése,
- visszafogott színvilág.

8.4 Látványvédelem

- rálátási tengelyek megőrzése,
- templom dominanciájának biztosítása,
- zöldfelületek védelme.

8.5 Régészeti védelem

- A földmunkák régészeti feltételeit a beavatkozás tervezésekor tisztázni kell,
- a jogszabály és a hatósági előírások szerinti régészeti megfigyelést, próbafeltárást vagy megelőző feltárást biztosítani kell.

9. ÖSSZEFOGLALÁS

A vizsgálat megállapítja, hogy a Szent Anna-templom kiemelkedő műemléki értéket képvisel, amely meghatározó szerepet tölt be Nick településszerkezetében és arculatában.

A tervi értékelés alapján:

- a templom telkén új épület és új építmény elhelyezésének kizárása, valamint a meglévő épület megőrzése az országos műemléki érték védelmét szolgálja,
- a tágabb környezet fejlesztéseinek közvetett hatásait az elhelyezés, a tömegformálás, a magassági korlátok és a rálátások megőrzése határozza meg.

A fejlesztések örökségvédelmi szempontból az alábbi feltételek teljesítésével támogathatók:

- az építészeti illeszkedés,
- a településkarakter megőrzése,
- a látványvédelem,
- valamint a régészeti értékek védelme.

Németh Géza okl. építész É 08/0065

A védett műemléki értékek települési értékleltára

Világörökségi, és a világörökségi várományos helyszínek és területek

A község területe nem része világörökségi területnek vagy az országos világörökség várományos területeknek.

Az országos építészeti örökség elemei

A műemléki adatok alapja a Vas Vármegyei Kormányhivatal VA/EOF-ÉO1/00662-4/2026 számú örökségvédelmi adatszolgáltatása. A régészeti adatok a kapcsolódó régészeti hatástanulmány lelőhelyjegyzékével, a helyi védett értékek a HÉSZ 6. mellékletével együtt értelmezendők.

Műemlék Nicken:

Szent Anna templom

A korábbi templomok helyén áll a ma is látható, műemléki védelem alatt álló későbarokk plébániatemplom. A hatósági adatszolgáltatásban szereplő építési éve 1786. A templom 1958 óta élvez műemléki védelmet. Egyhajós, keskenyebb szentéllyel; déli oldalán sekrestye áll. Tornya a főhomlokzat fölött rizalitszerűen lép ki a nyugati, egyenes oromfalú homlokzatból.
Főhomlokzata erőteljes, fejezetes falpillérekkel tagolt, egyenes záródású a bejárat, felette a kórus szintjén keretezett, szegmentíves záródású az ablak, a padlás szintjén álló ovál, a harangok szintjén és a hajó déli oldalán is szegmentív záródásúak az ablakok.
A hajó két, a szentély egy csehsüvegbolt-szakaszos. A nyugati oldalon három íven álló, kihasasodó orgonakarzat áll. Az oltárkép XIX. Századi, Szent Annát ábrázolja. A főoltárral egyidős a mellékoltár és a szószék. A templom 1958 óta műemlék, környezete műemléki környezet.

Megnevezés	Hrsz.	Törzsszám	Azonosító
Szent Anna-templom	399	7969	9732

A templom és környezete a Szent Miklós-templom, Nick, Szent Anna-templom elnevezésű, 93103 azonosítójú nyilvántartott régészeti lelőhellyel érintett. A lelőhely a Kötv. szerinti általános védelem alatt áll.

Nyilvántartott régészeti lelőhely	Azonosító	Érintett helyrajzi számok
Szent Miklós-templom, Nick, Szent Anna-templom	93103	398/1–2; 399; 400/4; 401

A helyi építészeti örökség települési értékleltára

Településszerkezet, telekstruktúra, utcák vonalvezetése, beépítési jellemzők

Nick település területe alapvetően két fő részből áll. Az egyik a település központi magja, másik pedig a Nicki műgát mellett kialakult üdülőfalu.

A történeti településrész a templom környezetében és a főutcák mentén alakult ki. Központját hagyományos, oldalhatáron álló, fésűs beépítés jellemzi. A homlokzatok többnyire vakoltak, a tetők egyszerű szerkesztésűek, magastetős kialakításúak, jellemzően cserépfedéssel. Az 1867. szeptemberi tűzvész és az ezt követő átépítések a történeti településrész képét is alakították.

Az átépülések során az utcakép elkerülhetetlen eleme a ’60-as évek modern építészetének általánosan elterjedt típusa - a 10 -szer 10 méteres kontyolt kockaház. A település az idők során megőrizte a természethez alkalmazkodó történeti úthálózatát, emberi léptékű tereit, térfalait. A kertek, közterületek virágosak, gondozottak.

A település első főutcája a mai nyugat-kelet irányban húzódó József Attila utca és Rákóczi út. Ennek az utcának, illetve az észak-déli irányban húzódó út (mai Petőfi Sándor utca) találkozásánál kialakult téren található a falu történelmi magja, a katolikus templommal. A település az említett főutcák mentén épült tovább, majd a későbbiekben a Petőfi Sándor utcával párhuzamosan nyíltak új utcák. Nick központjából kiindulva A felszabadulás és Rába utca folytatásából nyílik a Műgáti utca, ami egészen az 1930-as években felépült gátig elvezet.

Nick településkarakterei: történeti, kialakult és kialakuló településrész, a Műgát és a horgásztanyák térsége, valamint a gazdasági területek.

A kialakult lakóterületeket jellemzően önálló telken, oldalhatáron álló lakóházak és nagy kertek alkotják. A hagyományos hosszúházak mellett a 20. század második felének kontyolt tetős kockaházai is megjelennek. A település történeti úthálózatának, emberléptékű tereinek és jellemző térfalainak megőrzése az átépítések során is alapvető. Az új épületek tömegét, tetőformáját, anyaghasználatát és az egy telken kialakuló beépítési intenzitást a helyi karakterhez kell igazítani.

Szakrális emlékek

A múlt iránti tisztelet kifejezésében viszont mai eszközöket is lehet alkalmazni, főleg akkor, ha a korábbi minőséget ma már nem vagyunk képesek reprodukálni. Olyan építészeti, kertészeti és társművészeti megoldások jöhetnek szóba, melyek könnyen kapcsolatba hozhatók a Hellyel, beleolvadnak annak arculatába, anélkül is, hogy külön-külön definiálnunk kellene azokat. Ez maga az illeszkedés, a folyamatosság élő hagyománya és egyben művészete.

Nick szakrális emlékei közül kiemelkedik a Szent Anna templom, Nepomuki Szent János szobra, Árokháti Mária szobra. Továbbá a temetőben illetve Nick különböző pontjain álló feszületek, kőkeresztek.

Gazdaság, mezőgazdaság

A gazdasági területek megjelenése általában összefügg a településkapuk látványával. Az épített környezet egységes megjelenését (tömegét, anyaghasználatát) az eltérő technológiai igény miatt általában nem lehet elvárni, az alkalmazott színvilágot pedig sokszor megköti az adott vállalkozás arculati kódexe. Ezért a településkép megőrzése érdekében a rendezett közlekedési területek kialakítására és az egységes koncepció szerint megvalósított fásításra, parkosításra kell helyezni a hangsúlyt.

Nick területe a katonai felmérési térképeken:

Nick az első katonai felmérésen (1763-1785)

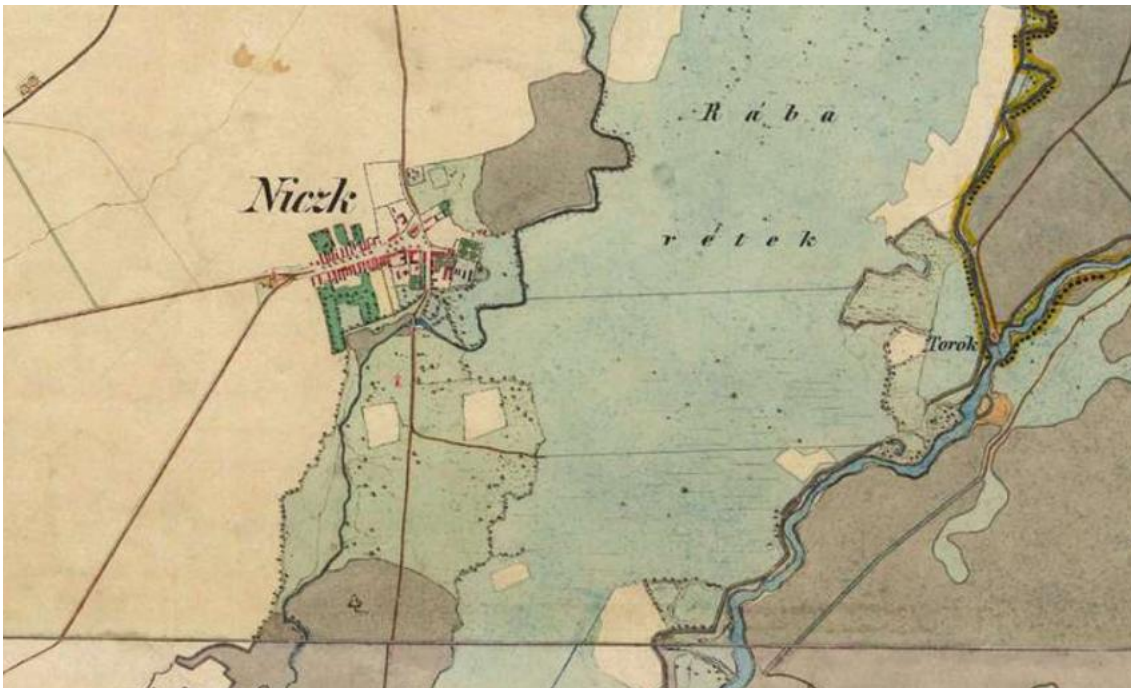

Nick a második katonai felmérésen (1819-1869)

Nick a harmadik katonai felmérésen (1869-1887)

Habsburg Birodalom - Történeti kataszteri térkép (1857)

Helyi védelem alatt álló értékek – a HÉSZ 6. melléklete szerint

Ssz.	Érték megnevezése	Cím / hely	Hrsz.	Fotó
1.	Nicki duzzasztómű	Külterület	061/178, 063	
2.	Árokháti Szűz Mária-szobor	Külterület	073/4	
3.	Képoszlop	Külterület	04/8	
4.	Lakóház	Kőris utca 14.	425	
5.	Katolikus iskola	Rákóczi utca 1.	1	
6.	Paplak	Rákóczi utca 3.	2	
7.	Fénykereszt	Dózsa köz	262/8	
8.	Volt vasútállomás épülete	Vasút utca	262/3	
9.	Kerítésoszlopok	Rákóczi utca 30.	243/1	
10.	Feszület	Rákóczi és József Attila utca sarka	400/2	
11.	Feszület	Uraiújfalu felé vezető út	096/16	
12.	Erzsébet-liget	Nicki műgát (Vízügytelep)	018/1 f és g alrészlet	

A rendezés során tervezett változások hatáselemzése:

A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése.

A településterv a műemléki és helyi értékek megőrzését a HÉSZ településképi és értékvédelmi előírásaival biztosítja. A védett értékek tömegét, tetőformáját, nyílásrendszerét, homlokzati tagolását és jellegadó részleteit az egyedi értékeknek megfelelően kell megőrizni. A Szent Anna-templom 399 hrsz. telkének K-Te övezetében új épület és minden új építmény elhelyezése tilos.

A helyi védett értékek jegyzékét a HÉSZ 6. melléklete tartalmazza. A településtervi kijelölések és a későbbi beruházások előkészítésekor a történeti utcahálózat, a telekszerkezet, a térarányok és a védett épületek környezetének megőrzése szükséges. A 0159 hrsz. vasúti területhez kapcsolódó rekreációs tartalék tervezésekor a 262/3 hrsz. volt vasútállomás helyi védelmét is figyelembe kell venni.

A hat fejlesztési akcióterület közül az F-Lke lakóterületi tartalék; az F-Ee a teljes 0133/2 hrsz. ingatlan 10 056 m²-es erdőterületi kijelölése; az F-Kb-T a 0155/50 hrsz. ingatlant érintő 1800 m²-es temetőbővítés. Az F-Kb-If és F-Er a 0159 hrsz. volt vasúti területhez kapcsolódó rekreációs tartalék; az F-Közm a meglévő szennyvíztelep tervi megfeleltetése; a 6. akcióterület a 8447. jelű út távlati elkerülő folyosója.

Az Lf-4 övezet paramétereire a 211/2, 212/2, 213/2, 215/2 és 220 hrsz. ingatlanokhoz kapcsolódó telepítési tanulmányterv készült. A tervezett tárolóépület, az Üh-2 övezetben tervezett üdülőépületek, valamint a tartalékterületek későbbi hasznosítása esetén a tömegformálás, az építési magasság, a növénytelepítés és a rálátások együttes értékelése szükséges. A településképi hatásokat a műemlékvédelmi hatástanulmány fejti ki.

A változások hatásai a régészeti örökségre

A nyilvántartott régészeti lelőhelyeket a beruházások előkészítésekor a hatósági nyilvántartás és a régészeti hatástanulmány szerint kell figyelembe venni. A mezőgazdasági művelés, különösen a mélyművelés, valamint az erdőtelepítés földmunkája is érinthet régészeti emlékeket; a művelési ág fennmaradása önmagában nem igazolja a lelőhely sértetlenségét. A szükséges régészeti feladatellátást a konkrét beavatkozás alapján kell meghatározni. Váratlan előkerüléskor a munkát az érintett részen abba kell hagyni, a helyszínt és a leletet meg kell őrizni, és a Kötv. 24. §-a szerinti bejelentést meg kell tenni.

A változások hatásai a történeti településre, település- és tájszerkezetre,

A történeti településszerkezetre gyakorolt hatást a fejlesztések elhelyezkedése, a beépítés tömege és magassága, valamint az utcák és a nyílt térségek felőli látvány határozza meg. A HÉSZ magassági, beépítési és zöldfelületi előírásait a védett értékek környezetének megőrzésével együtt kell alkalmazni. A magas technológiai építmények és nagyobb tárolóépületek településképi hatását a területük arányától függetlenül, a tényleges látványviszonyok alapján kell értékelni.

A változások hatásai a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre.

A műemléki értékek védelme országos hatáskörű feladat, önkormányzati felelősséggel is. A meglévő országos műemlékek egyértelmű jogszabályi védettséget élveznek. Az érintett területeken várható építések, telekalakítások egységes feltételrendszer szerint engedélyezhetőek.

A helyi védelemben részesített épített elemeknél a településnek szem előtt kell tartania a védett érték településen belüli „súlyát”, melyet a közösség számára képvisel. A nagyrészt magántulajdonú emlékek megtartásának fő iránya a kommunikációban található, a gazdasági szempontrendszer

mellett. Fontos a tulajdonosi és a közösségi érdek egyesítése, melynek koordinálásában nagy szerepe van az önkormányzatnak. A műszaki állapot meghatározza a felújítás gazdaságosságát, ami döntő szempont a magántulajdonú védett objektumok esetében. Az önkormányzat létrehozhat támogatási alapot az értékek felújításának, megőrzésének védelmére, a már említett szempontrendszerek alapján. Az állami támogatási rendszer szintén segíthet a magán és önkormányzati tulajdonú értékek védelmének fenntartásában.

Összefoglaló

Nick a kulturális örökség értékeinek megőrzését a településtervben és a HÉSZ településképi, értékvédelmi rendelkezéseiben rögzíti. Az előírások az értékőrző fenntartást, a rendeltetésszerű használatot, a bemutatást és a környezethez illeszkedő fejlesztést szolgálják.

Értékvédelmi terv

Az értékleltárban szerepeltetett értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények

A nyilvántartott régészeti lelőhelyek és műemlékek védelmét jogszabályok biztosítják.

A helyi védelem alatt álló értékek körét a HÉSZ 6. melléklete határozza meg. A védelem érvényesítését az egyedi értékek megőrzésére irányuló előírások, a szabályozási tervi jelölés, valamint a rendszeres állapotfelmérés és karbantartás segíti.

Javasolt a települési értékvédelmi szempontrendszer rögzítése, akár egy külön szakmai ajánlással.

A szempontok lehetnek a következők:

- történeti nyomon követhetőség
- műszaki állapot
- környezeti állapot
- helyi kordokumentumok rendelkezésre állása
- várható felújítási költségek

Az önkormányzat a - felkért műszaki tanácsadókkal együtt – rangsorolhatja leltár szerinti értékeket, hozzárendelve a lehetséges műszaki feladatokat.

Önkormányzati feladatok

Az értékleltárban található helyi védendő objektumok esetében fontos szempont az önkormányzat gazdasági keretei közötti megelőző védelem biztosítása. A felmérések által biztosított – egyenkénti védendő értékekre vonatkozó – értékvédelem biztosítja a hosszú távú állapot megőrzést. Az önkormányzati feladatok között kell, hogy szerepeljen az épített értékek környezetének rendben tartása, vízelvezetése, időszakos műszaki állagának felmérése, dokumentálása. A szükségessé váló felújítási munkákra műszakilag alátámasztott költségvetést kell készíteni. A védendő műszaki értékeket rangsorolni kell, a felújítási munkák sürgősségére való tekintettel. Az önkormányzat az objektumokat bemutató anyag – helytörténeti kiadványok - készítésével népszerűsítheti, segítve a helyi identitás erősödését.

Az értékvédelemre irányuló lehetséges tevékenységek:

- helyi művi értékek beazonosítása
- helyi művi érték-megőrzés támogatási formáinak számbavétele
- a HÉSZ településképi és értékvédelmi előírásainak érvényesítése, a településképi arculati kézikönyv alkalmazása
- védelmi intézkedések kidolgozása, karbantartása
- önkormányzati feladatkör helyi művi értékvédelemmel való kibővítése

Németh Géza okl. építész É 08/0065

IV. ÖRÖKSÉGVÉDELMI ADATSZOLGÁLTATÁS

Vas Vármegyei Kormányhivatal

Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály

VA/EOF-ÉO1/00662-4/2026

Hivatkozási szám: N/201-10/2026

Vas Vármegyei Kormányhivatal
Elektronikusan aláírta:
Szendrői Gábor
2026.05.15 09:23:23

VAS VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Szabó Ervin
polgármester úr részére

Nick Község Önkormányzata
9652 Nick, Rákóczi Ferenc u. 14.

Iktatószám: VA/EOF-ÉO1/00662-4/2026
Ügyintéző: Pusztai Katalin/ Varga Dávid/ Tar Györgyné
Telefonszám: +36704540511
Hivatkozási szám: N/201-10/2026

Tárgy: Nick község településtervének készítése – örökségvédelmi adatszolgáltatás kérése

Ez a levél kizárólag elektronikus úton kerül megküldésre.

Tisztelt Polgármester Úr!

Nick község településtervének készítése – örökségvédelmi adatszolgáltatás kérésével kapcsolatban az alábbiakról tájékoztatom:

A közhiteles örökségvédelmi nyilvántartásban a 399 hrsz-ú ingatlan **műemlék Római katolikus templom néven** (műemléki törzsszám: 7969, műemléki azonosító: 9732) **szerepel**.

Örökségvédelmi hatóságom feladat- és hatáskörét *a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról* szóló 280/2024. (IX.30.) Korm.rendelet (a továbbiakban: TÉKA) 8. § (4) bekezdése, továbbá *a műemlékvédelemmel kapcsolatos szabályokról* szóló 449/2025. (XII. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Mvr.) 3. § (1) bekezdés a) pontja állapítja meg.

A TÉKA. 8. § (5) bekezdése alapján a helyi építési szabályzatban – legalább az építési övezetekre – meg kell határozni legalább
a) beépítési magasságként – a 9. § (1a) és (1b) bekezdésében foglalt esetek kivételével – a párkánymagasság megengedett legnagyobb értékét és az épület megengedett legmagasabb pontját,
b) a beépítettség megengedett legnagyobb mértékét és
c) a zöldfelület megengedett legkisebb mértékét.

A fentiek továbbá a TÉKA. alapján **a 399 hrsz-ú műemlék telkére az alábbiakat javasoljuk:**
A telek különleges beépítésre szánt területi övezetet legyen, melyben új építmény ne legyen elhelyezhető. Az ingatlan a műemlék Római katolikus késő barokk, Szent Anna templom telke, mely 1786-ban épült. A településszerkezet központi eleme a templom és a köré szerveződő falumag, ahol a fő közlekedési útvonalak is találkoznak. A templom épület és ingatlana a csomópont közepén található, **szabadonálló beépítéssel**, így feltárulása minden irányból jelentős. Előzőek miatt az ingatlanra új épület, építmény építése nem javasolt, hiszen műemléki szempontú érvényesülését hátrányosan érintené.

CSALÁDBARÁT HELY
TANÚSÍTÓ VÉDJEGY
MUNKAHELY

ÉPÍTÉSÜGYI ÉS ÖRÖKSÉGVÉDELMI FŐOSZTÁLY
ÉPÍTÉSÜGYI OSZTÁLY 1.
9700 Szombathely, Széll Kálmán utca 31-33. – 9701 Szombathely, Pf. 123/2. -- Tel.: +36 70 454 0511
E-mail: epitesugy.szombathely@vas.gov.hu -- KRID: 434993368 – Honlap: www.kormanyhivatalok.hu

A közhiteles örökségvédelmi nyilvántartásban található történeti kataszteri térképeken is a maihoz hasonló településszerkezeti kép látható, ahol a templom a kereszteződési csomópont közepén található és az utak mentén felfűzve láthatók az épületek.

Beépítési módja: **szabadonálló**
Az épület megengedett legnagyobb párkánymagassága: **10m (23m meglévő toronypárkány magasság)**
Az épület megengedett legmagasabb pontja: **15m (33m meglévő toronycsúcs magasság)**
A beépítettség megengedett legnagyobb mértéke: **40%**
A legkisebb zöldfelület mértéke: **30 %**

A *magyar építészetről* szóló 2023. évi C. törvény (a továbbiakban: Méptv.) 149. § (1) bekezdése szerint a nemzeti emlékek és a műemléki sajátos helyszínek központi, közhiteles nyilvántartása digitális szakrendszerekből, valamint papír alapú dokumentumokból áll, amelyet a nyilvántartási hatóság vezet.

Az Mvr. 3. § (1) pontjának b) alpontja értelmében a Kormány a kulturális örökség védelmével (a továbbiakban: örökségvédelem) kapcsolatos hatósági feladatok ellátására a Méptv. 149. § (1) bekezdésében foglalt műemléki nyilvántartást vezető hatóságként (a továbbiakban: műemléki nyilvántartási hatóság) országos illetékességi területtel a kulturális örökség védelméért felelős minisztert (a továbbiakban: miniszter) jelöli ki.

Az Mvr. 10. § (1-2-3-4) pontjai alapján:
(1) A műemléki nyilvántartási hatóság adatszolgáltatásában nyújtható adatkör a műemlék elhelyezkedésének földrajzi, térbeli adataira, a műemlék azonosítására és védettségére vonatkozó 6. § (2) bekezdés a) pontja, b) pont ba) és bb) alpontja szerinti adatkör alapadataira terjed ki, kivéve, ha a kérelmező a 6. § (2) bekezdés b)–d) pontja szerinti adatkört kérelmében külön megjelöli.
(2) A 6. § (2) bekezdés b) pontjában meghatározott adatok szolgáltatását a műemléki nyilvántartási hatóság csak azoknak a szerveknek nyújthatja, amelyek ezt jogszabályban meghatározott feladatuk ellátása érdekében kérik.
(3) A kérelem benyújtásakor igazolni kell az igazgatási szolgáltatási díj megfizetését vagy a Méptv. 150. § (3) bekezdése szerinti díjmentességet.
(4) E rendelet alkalmazásával közhiteles adatként nem szolgáltathatók a 6. § (2) bekezdés b) pontjában és a 8. § (2) bekezdésében meghatározott ingatlan-nyilvántartási, illetve állami földmérési és térképészeti adatok.

Tájékoztatom, hogy **a régészeti lelőhelyek, illetve a műemlékek és műemléki területek aktuális adataival** kapcsolatban *a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről* szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 10. mellékletének 14-16. és 23-25. pontja alapján az **adatszolgáltató szerv a Lechner Tudásközpont** (Lechner Nonprofit Kft., 1111 Budapest, Budafoki út 59. E/3. épület).

Hatásköröm az Mvr. 3. § (1) bekezdés a) pontján, illetékességem *a fővárosi és vármegyei kormányhivatalokról, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatalokról* szóló 568/2022 (XII. 23.) Korm. rendelet 2. § (1)-(2) bekezdésein alapul.

A kiadmányozási jog a Vas Vármegyei Kormányhivatalt vezető Főispán *kiadmányozás rendjéről* szóló 3/2023. (II.3.) számú utasításában foglaltakon alapul.

Szombathely, elektronikus időbélyeg szerint.

Tisztelettel:

A főispán helyett eljáró
dr. Orbán István
főigazgató nevében és
megbízásából:

Szendrői Gábor
osztályvezető